

A SZŐLŐBEN

(Előtt: „Egy év a szőlőben“)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.

Zsűrieti díj: Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadótulajdonos:

OSOMOR KÁLMÁN.

A zöldfagy téli fagy és a metszés.

A szerencsétlenségek már ez évben beköszöntöttek. Nem elég volt a téli fagy, az meg lett toldva a zöldfagygyal is, mely ápril első negyedében érte a már fakadó szőlő rügyeket.

Mint a hozzánk érkezett értesítésekből tudjuk, a zöldfagy nagy vidékeken pusztított.

Kétszeres ez a fagykár annál inkább, mivel a tőkék csak a takart helyen levő rügyekből törtek elé. S miután a többi felső rügyek el vannak fagyva; az alsó rügyek kétszeres erővel törtek elé. Ezt pedig még inkább elősegítette a márczius hó második felében volt szokatlan meleg időjárás, mely az alsó rügyeket eddig már eléggé kifejlesztette.

Tehát most ott állunk, hogy a tél megfagyasztotta mindazon szőlő rügyeket, melyek be nem voltak takarva, a zöld fagy pedig tönkre tette sok vidéken a télen takarással védett, s most már elértörött rügyeket helyesebben mondva hajtásokat.

Ezen kettős csapás elég körülmény arra, hogy akinek a múlt évről még bora meg van: azt egy könnyen ne pocsékolja el.

Másodsorban a szőlő megmetszésére felette nagy gond fordítandó.

Most már megszűnik a sokféle rendszerű metszés között a válogatás; mert nem a gazda tetszésére van bízva a metszés, de oda kell és úgy kell metszeni: ahogy lehet, ahogy a józan ész megkívánja.

Először is azt kell tekinteni, hogy az idén valamilyen termést adjon. Tehát oda kell metszeni, ahol ép termő rügy van.

Ha azután a tőkén ép termő rügy nem találkoznék: a jövőre való tekintettel meg kell tisztogatni.

A megtisztogatás alatt azt értjük, hogy a tőkét minél kisebbre kell visszametszeni, minden néven nevezendő szarvaktól csapoktól meg kell tisztítani.

Ezen tisztítással a tőke meg fog fiatalodni, dus hajtásokat hoz, mely esztendőre fokozatosabb termést ígér.

De őszintén szólva manapság, mikor egyesek a szőlőtőkét oly erősen reá metszik, hogy évek alatt elágasbogasodnak: valódi jótétemény a tőkének megtisztogatása.

Alkalomadtán megemlítém, minő szerencsétlen művelet az, mikor a tőkének fejezetet nem képeznek; de a villás, csercsapos és Engelbrekt-féle metszés móddal felfelé haladnak.

Mit csinálnak most ezek mikor a csapok elfagynak? nincsen tárház, ahonnt a raktározott rejtett rügyek elé törnek

Azért tehát az jár el okosan, aki az első 3—4 évben fiatal szőlőjét úgy metszi, hogy a tőke faj kiképződjék; az így kezelt szőlő azután az ilyen rendkívüli csapások mellett is a fejezetből elétör, s jövő évre a termés már biztosítva van. Ha csak a tőke fejezete is el nem fagyott.

Sok gazda szomoruan fogja tapasztalni, hogy szőlőjében nemcsak a rügyek, de még a tőkék fejezetei is elfagytak.

Ez azonban csak szórványosan fog elé fordulni, s ott, ahol a gazda az ültetésre kevés gondot fordított.

Csak az a szőlőtőke fagyott el, amely magasan volt. A rendes ültetésű szőlőtőke fejezete még azon esetben sem fagy el, ha az befedve nincsen.

A rendes és szabályos ültetés abból áll, hogy az ojtvány oly mélyen dugassék a földbe, miszerint azt ojtás helyének fele a földben legyen.

Ez esetben a tőke fejezete alacson lesz, s így a legnagyobb hidegben is, ha mással nem, a lehullott levélzetével annyira takarva lesz, hogy el nem fagyhat.

Ezt azért nem szeretik egyesek, mivel a gyökerezéssel több dolguk van. De ezzel a több dologgal szemben első előny, hogy nem fagy el a tőke fejezete; és az, hogy az olyan tőke, mely a földben fürdik, mindig erősebb vegetációt képes kifejteni mint az melynek égbe nyuló hosszú nyaka van.

Miután a szőlőültetés ideje is itt van: ezt a körülményt az érdekletteknek figyelmébe ajánljuk. A magas nyaku szőlőtőkének sok hátránya van.

Nevezetesen a téli hidegben könnyebben elfagy. Fejlődése silányabb, és az ilyen magas nyaku tőkénél történik az, hogy megreped.

A repedés egyszerű oka az, hogy a tőke nyaka nap melegtől mivel éri-süti könnyebben átmelegszik, de gyorsabban is kihűl: ezen átmenet eredménye, a vesszőnyakanak hosszában leendő megrepedése. Amely vessző nyaka pedig egyszer megreped: annak azután beharangoztak.

Ahol elé fog fordulni, hogy a tőke fejezete s így az ojtvány nemes része lefagyott: ott azután a bajt nem kell tétlenül nézni, ki kell nyitni a tőkét jól mélyen, s az ojtás helyén a fejezetet levaggni.

Ha a tőkét így kinyitjuk s az elfagyott részt eltávolítjuk, akkor az érintkező meleg, a napsugarak az alany felső rügyének valamelyikét életre keltik, mely még ez évben oly erőssé fejlődhetik, hogy zölden beojtható, és még ősszel eldönthető. S így a kár pótolható.

Ha azonban az elfagyott holt részt nem távolítjuk el, ekkor

az alany éltető nedvét a száraz fejezet részben felissza, s lika-csain elbocsájtja; s így az alany a hajtásra csak fél erőt fordíthat. A hajtás elsatnyul, és évek múlva is alig erősödik meg.

De elkalandoztam irányomtól! . . . nem csuda, hiszen a szőlészet mestersége úgy egymásból folyik.

Tehát ott hagytam el, hogy amely tőkén nincsennek megmaradt termő rügyek: azokat jövőre való tekintettel meg kell tisztítani. Egyebekben pedig úgy kell metszeni, ahogy lehet.

Ez áll azon szőlőkre, ahol a fagy károkat tett.

Most szóljunk azok metszéséről, ahol a fagyok károkat nem tettek.

Ott a rendszeres állapot áll. Ott a metszést szabályszerűen kell alkalmazni.

Egy dolgot kívánok erősen hangsúlyozni, hagyjanak félbe kérem azzal a rabló gazdálkodással, melyet egyesek ajánlanak, s egyesek követnek is; mert ez ideig-óráig látszólagosan kifizeti ugyan magát, de azután erősen meg lesz bosszulva.

A szőlőszetnél a rabló gazdaság a metszésben nyilvánul.

A szőlőmetszésnél első és főszabály az legyen, hogy egy tőkét a metszéssel jobban megerősíteni nem szabad mint a hogy az azt elbirja. Más szóval: nem kell hevertetni a tőkét sem, mert az arra való, hogy teremjen; de viszont nem szabad túl terhelni sem.

A fiatal tőkéknél tőke fejezetet kell nevelni, s az idősebb tőkétet nem szabad elágas-bogasodni engedni és előregedni.

A metszésről már részletesen többször értekeztünk, most alkalomszerűen csak ezt kívántuk elmondani.

A szövetkezetekről.

A mai kor jelszava: a szövetkezés.

Szövetkezetek alakulnak minden téren; annak szükségessége mindenütt jogosult bár, de sehol sincs reá oly égető szükség, *mint a szőlészet és borászat terén.*

A szőlészetet megtámadta a filloxera, a borászatot tönkre tették a lelketlen borkereskedők, akik még akkor is, most is, mikor az új kultúra elégséges bortermést ad, nemcsak idegenből hozzák be a hitvány lőrét, sőt még manapság is manipulálnak a borokkal; különösen a régi neves borvidékeket teszik tönkre.

Tönkre teszik azzal, hogy olasz pancs vagy hitvány homoki borokat szednek össze, s azokat a neves hegyvidékek borai helyett hozzák forgalomba.

A borhamisítást korlátozó törvény iparkodott ugyan a

hegyvidékeket megvédeni, de hát ez mint látszik, nem sikerült.

A sikertelenség főoka abban rejlik, hogy megengedett a borhamisítás útján előállított, hegyvidéknek megfelelő bor keverése, illetve azon néven leendő értékesítése, ha az illető borkeverő a nevezett hegyvidék borából annyit adott a többi borhoz, melylyel annak jellege előállott.

No hát egész összintén mondom, az egész intézkedés: *tábol vaskarika*. Itt a kapu, amelyen a lelketlen borkereskedés szabadon ki- és be jár. Itt az ut, mely a bor ledérségéhez vezet.

Csak vegyük a magyar borok királya, a hegyalja termékét.

A termelők panasza nagy, hogy boraik vevők hiányában a pinczében hevernek. — Ezzel szemben nem ritkán olvassuk, hogy különban tokai aszúborok czég alatt oly hitvány, édes kotyvalékot árusítanak, mely a hegyalja szülöttének nem nevezhető.

Hasonlóképpen vannak a nevesebb borvidékek.

Ezen erkölcstelen üzérkedés ellen csak egy fegyver van, a szövetkezés.

A szövetkezés állit első sorban tiszta, egy jellegű fajbort nagyobb mennyiségben; és így a borkereskedelmet irányítani képes akként, hogy egyöntetű jellegű bort adván, azt megösmerteti, a forgalomba mint neves bort hozza, és a hegyvidék jóhírnevét megállapítani lesz képes.

Csak hogy a szövetkezet kezdetben egy gyenge fácaska, mely az üzérkedő lelketlen kereskedelem orkánja által erősen támadtatik. Tehát mint a gyenge csemetének védő támaszra van szüksége, mely mellett azután megerősödve a következő viharokat kiállani képes.

A szövetkezeteknek első sorban is a konkurencziát kell felvenni szemben azon kereskedelemmel, mely a vidék jó hírnevét megfosztotta. Idő kell hozzá, hogy borait a fogyasztó közönséghez juttassa; — idő kell, hogy megösmertesse; — idő kell, hogy az érdeklődést felkeltse.

Ez a kísérletezés és az idő pénzbe kerül, melylyel ha azután a szövetkezet nem rendelkezik, és a felvett küzdelem kiadásait fedezni nem tudja: az egész jóakarát önmagától össze dül.

És éppen ebben mesterkednek a borkereskedők egy részei, akik olcsón beszerzett boraikkal az árakat letörik, s duzzadt tárczájukkal a küzdelmet, a harcot kibírják.

Egy szövetkezet ha meg akar igazán felelni kitűzött nemes czéljának, egész más alapokon áll.

A szövetkezetnek, elkezdve a szőlők elszüretelése és borrá lett feldolgozásától egész az üzletek kötéseig, a legkorrektebben kell eljárni.

Ez a korrektség pénzbe kerül, ha a szövetkezet kezdetben állam-támogatásban nem részesül, ezt a korrektséggel járó kiadásokat elviselni nem képes.

Például szolgáljon a *Gyöngyös-Visontai Bortermelők Szövetkezete*. Ez a szövetkezet erős kézzel ragadta meg a szövetkezés eszméjét; s daczára annak, hogy rendkívüli erőmefeszítést tett, állami támogatás hiányában oda jutott, hogy az 1902. év mérlegét 13 ezer korona deficizzel zárta le.

Ez a szövetkezet nagyrészből vagyonos egyénekből áll, akik képesek voltak önmaguk 200 ezer koronát meghaladó hitelt elállítani. De mi fogna történni egy kisebb kaliberű szövetkezettel, ha állami segélyben nem részesülne.

Jelen cikkünknek az a célja, felhívni a kormány figyelmét arra, hogy a szövetkezeteket ne csak jó szóval megbiztatással, de pénzsegélylyel is támogassa.

A Gyöngyös-Visontai Szőlőszeti Szövetkezet is megunta a támogatás iránti várakozást és elhatározta, ha a kormány még most sem segélyezné a szövetkezetet, szégyenére az egész nemes eszmének: feloszlanék és részvénytársasággá alakulna át.

A szövetkezet múlt évi mérlege a folyó évi márczius hó 8-án tartott közgyűlésen mutattatott be, ugyanezen közgyűlésen olvastatott fel egy fölterjesztés és segély ügyben, mely egész általánosságában elfogadtatott.

A nevezett közgyűlés jegyzőkönyvét és a fölterjesztést a következőkben ösmertetjük:

Tisztelt közgyűlés! A természet törvényein alapuló alkotás nagy művét, a mulandóság törvényei alapján a romlás váltja fel, melyből a jövő nemzedék részére egy új korszakalkotó esemény áll elő.

Az országszerte ösmert phyloxera pusztítása, mely viruló hegyeinket sivárrá tette, a rombolás művére vezethető vissza, mely rombolt csak azért, hogy a természet átalakulása folytán maga az idő által igényelt ujat, — mint létérdekünre fontossággal bírót alkothassa meg.

Az anyagi jólét folytán előáll maradiságból és tespedésből ez rá-

zott, ez ébresztett fel bennünket ; melynél a védekezést illetőleg először a meglevő megtartására szoritkoztunk ; csak midőn annak lehetetlenségéről győződünk meg, akkor szoritkoztunk az új alakításra, mely hegyeinket ma már kevés kivétellel régi viruló pompájába állította vissza.

A reményünket fölülmuló öröm mámorának hatása alatt, hol a produktum még csak az eredetiség bemutatására szoritkozott, nem vetők észre a bennünket fenyegető veszélyt ; mely egyrészt e homok telepítéséről származó túl productumban, — másrészt az importált olaszbor beözönlésében, — és végül a műbor gyártásában nyilvánult.

Csak később észleltünk, midőn óriási áldozatok árán reconstruált szőlőink termését az eredetiséggel történt visszaadás születe bizalmatlanság folytán alig-alig és akkor is oly nyomat árban tudtuk értékesíteni, mely egyáltalán nem állt arányban áldozataink nagyságával.

A közös veszél-érzete tömörített bennünket egygyé ; mert tudtuk, hogy csakis így lehetünk elég erősek a közös veszély elhárítására, így állíthatjuk vissza boraink jó hírnevét.

A felhívás, hogy mennyiben bizonyult valóznak, mutatja szövetkezetünk 4 éves működése, mely nemcsak városunkban, de a messze idegenbe is előismerést talált, melyről tanuskodnak ama elismerő sorok, melyeknek birtokában lehetni szerencsések vagyunk.

Hogy ennél bennünket önző anyagi érdek nem vezetett, mutatja mérlegünk eredménye, mely a legközelebbi multban is 13.951 kor. 83 fill. veszteséggel zárult.

Hogy az évenként megújuló veszteségek sem tántorítottak el bennünket kitűzött célunktól, fényesen talál igazolást annak a újabb áldozat meghozatalában, hogy 64,914 kor. 57 fill. befektetés mellett, egy modern szüretelő és pinczehelyiséget építettünk, mely példaként fog állani a jövőkor nemzedéke előtt, hogy a közös akarat — a válvetett munka — tud szépet és nemeset alkotni.

Tagjaink számának évről-évre történő szaporodása, mely ma már 45 tagot, 265 üzletrészszel számol, mutatja a melegs érdekklődést, mely a míg egyrészt előismerése az eszme nemességének, addig másrészt biztos záloga a siker elérésének.

Ennek reményében, e közös munkálkodásnál odaadó ténykedésükkel kiváló fontos szolgálatot tett tagjainknak további jóakaratu támogatását megköszönve, a közgyűlési meghívó tárgysorozatában foglaltakat ajánljuk elfogadásra.

Az igazgatóság.

A felterjesztés következőképen szól :

*Nagyméltóságú Minister Ur,
Kegyelmes Urunk !*

„Gyöngyös-Visonta bortermelőinek szövetkezete» cég alatt ez előtt 3 évvel alakultunk egygyé, hogy így a bennünket ért közös szerencsétlenségből közös erővel kivergődjünk, s hogy becsületes munkásságunkkal szőlőjeink jövedelméből családunkat fentarthassuk.

Szövetkezetünk terén hűen követtük a magas kormány atyai tanácsait, — borainkat tisztán kezelve iparkodtunk szolid és tisztességes eljárásunkkal a régi borvevők érdekeitségét borállományunkra

felhívni. Szóval a szövetkezet áldásosnak ígérkező eszméje lelkesítése mellett mindent megtettünk mire összes erőnk képesítették,

Első sorban szüreti eljárásunkat emeltük kellő magas fokra — e célból erőnket meghaladó óriási befektetéssel alkalmas szüretelő helyiséget, boraink befogadására alkalmas pinczét építettünk, — s úgy a borházat mint a pinczét, a legczélszerűbb és alkalmasabb edényekkel láttuk el. Öndicséret nélkül legyen mondva az egészet úgy rendeztük be, hogy a legszigorubb szakértelem kívánta igényeknek is teljesen megfelelt.

Eme befektetések mint a) alatt mellékelt hiteles kimutatása igazolja 119 ezer koronát vettek igénybe, szövetkezetünket újabb tagok felvételével nagyobbítottuk és erősítettük, melynek eredménye az, hogy az 1902. évben állományunk 6000 hektolitert meghaladta, mely legkevesebb 240 ezer kor. értéket képvisel

Eddig eladott borainkkal sikerült ugyan a régi vevőink egy részét visszaszerezni és újakat is nyerni, de a kereslet borállományunkhoz képest még mindig csekély.

Ennek okát abban találjuk, hogy a mi vidékünkön a Mátra tövében, a délnek fekvő hegyoldalakon kevesebb de jobb minőségű borok teremnek mint a homokos és a sikon, — s mivel nálunk a munkás kezek szerfelett drágák, boraink ártekintetében — hogy csak némi polgári haszont is élvezhessük — nem versenyezhetnek a sik és homokvidék boraival

Sajnos azonban a kereskedelem még mindig a mennyiséget és csak kis részben keresi a minőséget. Ennek tulajdonítható a pinczékben manapság itt fekvő 3200 hektoliter bor.

Már kezdetben tudatában voltunk mi annak, hogy idő kell ahhoz, míg a borfogyasztó nagyközönség és így a kereskedelem a jobb minőségű borok iránt érdeklődik. Idő kell annak, míg a jobb minőségű tisztán kezelt borok a hitvány italokat kiszorítják. De mivel a visontai borok a multban országos hírt vívtak ki maguknak, annak újból való bekövetkezését közelebb levőnek reméltük.

Ebben a reményben és abban a tudatban léptünk az általunk elfoglalt nagy akció terére, hogy időközben Nagyméltóságod atya támogatását is élvezendjük.

Ezen reményben fektettünk szövetkezetünk felszerelésére mintegy 120 ezer koronát, — melyben ha hozzá vesszük borállományunk értékét 240 ezer koronát teljes összegünk a 360 ezer koronát meghaladja.

Ezen összeggel szemben egyedül üzlntrészeink után befizetett 8000 korona összeggel rendelkezünk. — Mivel pedig a tagok által beszolgáltatott borok árába 70 százalékot kifizettünk, az alapszabály értelmében pedig egyes tagoknak kívánságukhoz képest előlegeket adunk ki, a hiányzó összegeket 320 ezer koronát legnagyobb részben a helybeli pénzintézetektől magasabb kamatláb mellett szertük be.

Három éve annak, hogy várjuk reményünk megvalósulását, e

3 év eredménye a múlt évi zárszámadásba feltüntetett 14 ezer kor. veszteség.

Kegyelmes Urunk! A természet törvénye az, hogy a gyermek panaszával segélyért, támogatásért az atyjához fordul. Hasonlóképen fordulunk mi is Excellenciádhoz, ugyis mint szülészeti első faktorához, akinek szőlők felujtása terén elért sikereket is nagy részben köszönhetjük. Mint szövetkezeti tagok fordulunk az ezme megtestesítőjéhez, és bizalommal őszintén a szokásos frázistól menten a következőket vagyunk előadni.

Ma, midőn közgyűlésünkön a múlt évi mérleget tárgyaljuk, s abban a deficitet látjuk, aggodalom fog el bennünket jövőnk végett. Ha most fizetés nélkül teljesített vezetés és felügyelet alatt ez eredmény káros: mi következik be, ha a vezetők az ingyen munkába belefáradnak?

Aggodalom támad keblünkben és erős férfias elhatározás kell arra, hogy az összetartozadóságot továbbra is biztosítsuk, mert kérdés: mikor következik el azon idő, midőn a kereskedelem boraink iránt nagyobb érdeklődést tanusítand?

Elmékedésünk alatt lelki szemünk előtt eivonul az a nagyszabású mozgalom, mely az ország székesfővárosában legutóbb az országos bortermelők értékesítő szövetkezete érdekében életre hivatik.

Ha látjuk azt a sokoldalú támogatást, mely részére kilátásba helyezve van, — ha tekintjük azt a nagy segélyt, melyben Excellenciád több százezer korona támogatásával már eddig is részesíteni kegyeskedett — s ha nézzük a pénzbeszerzési forrást, mely varrans kölcsön alakjában igérkezik valósul; és ha feltesszük azt, hogy az egy borértékesítő kereskedelem is lesz, melynek több van megengedve mint a termelő szövetkezetnek; ha ezt mind mérlegeljük és ezzel szemben a mi 7 százalékos és magasabb kölcsöneinket magunkra hagyott állapotunkban tekintjük, mélyen gondolkozóvá leszünk, és elérkezettnek látjuk az időt, hogy saját jól felfogott érdekekben most határozott lépéseket tegyünk.

Aki azt hinné, hogy bennünket az alakulás alatt álló országos bortermelők értékesítő szövetkezete elleni ellenszenv szólaltat meg: az téved — mert szerintünk minden olyan dolog, mely hazai boraink értékesítésének előmozdítására szolgál tiszteletre és támogatásra méltó. Mert hinni akarjuk, hogy az alakulóban levő orsz. bortermelők értékesítő szövetkezete, a kilátásba helyezett nagymérvű támogatás mellett többet lesz képes elérni, mint a legnagyobb támogatás és még nagyobb remények mellett az »Országos minta pincze« elért

Kegyelmes Urunk! A gyöngyös-visontai bortermelők szövetkezete nem egy kis falusi szövetkezet, ahol 15—20 szőlőbirtokos összeálva pár száz hektoliter elszűrt borra várja vevőit. A gyöngyös-visontai bortermelők szövetkezete ezen a nagy borvidéken, ahol sok ezerre megy a termelők száma, s mondhatni az egész Mátraalja népe szőlőművelésből él, missiót teljesít.

Szakértelmes tiszta lelkiismeretes kezellés mellett hozza borait a forgalomba, s nagyobb egyöntetűbb állományával a vidék borait hamisítatlan minőségben ösmerteti meg.

Ami fejlődését, nagyobbodását illeti, egész bátran kijelentjük, hogy csak némi támogatás mellett is néhány év alatt oly nagyra fejlődhetne, mely évenként 60—80 ezer hektoliter mondhatni egy vidékü bort szűrhetne pinczéjeibe s kérdés, vajjon az alakulás alatt álló Országos bortermelők értékesítő szövetkezete hasonló idő alatt elérendi-e ezen magas fokot? S míg az országos bortermelők értékesítő szövetkezete az ország több részéből toborozza borait, egy-egy jellegű bort nagyobb mennyiségben alig képes előállítani, s a vevőközönseget egy jellegű borhoz szoktatni, addig a mi szövetkezetünk kellő támogatás mellett erre teljesen képes lesz. De nekünk erre törekedni is kell mert a visontai bornak, mely a mi vidékünkön termett és terem, a maga nemében épen olyan ösmert jellege neve van, mint a maga nemében a hegyaljának.

Mtdőn szövetkezetté alakultunk, nemcsak az lebegett szemünk előtt, hogy borainkra vevőket szerezzünk, de az, hogy Visonta vidéke borainak régi jó hírnevét, melyet a lelketlen borkereskedelem elrontott; visszaszerezzük.

Ez lebegett szemünk előtt!

De a nagy befektetés, a még mindig létező bűnös bormanipuláció, mely ezer ágával rohan a tisztességes borra, ezzel szemben eddigi eljárásunkkal és minőségünkben fenntartani magunkat képesek nem vagyunk. Egyenetlenek még mindig a borkereskedelem fegyverei, a nagy fogyasztó közönység izlése még nem fejlődött egészen oda, hogy a borkereskedők kezeiből egyenetlen károsító fegyvereit keverje. Idő kell annak, míg a borkereskedelem általában ezen magaslatra emelkedik, ahol a teljes szoliditás honol.

A külhoni és silány minőségű haza borok hogy nem mondjuk műborok, aranyozott vignétás üvegekben vezetik félre a fogyasztó közönseget, s így mi valódi tisztán kezelt hegyi szőlőink boraival várunk, tünnünk kell, míg vevő jelentkezik.

Nem léphetünk sok kereskedővel konkurencziába, mert a szövetkezetnek határozott válogatott fegyverei vannak, melyektől sem eltérni nem szabad, de nem is akarunk.

A javulás idejét bevárni azonban az eddig eljárásaik mellett felette nehéz, ezt igazolja a tisztelettel mellékeli mult évi zársumadásunk, melynek tanúsága szerint mérlegünket 13000 korona deficizzel zártuk.

Jól felfogott érdekünkben utat-módot kell keresnünk, hogy a nehéz helyzetből addig legalább, míg a borkereskedés boraink iránt nagyobb figyelmet tanusít — kimenekülhessünk.

Első módzatnak találjuk ha Exellenciád előtt helyzetet egész őszintén feltárjuk és alázattal kérjük: tegye lehetővé, hogy szövetkezetünk tovább is fenállhasson.

A segítség és a támogatás formáját egészen Exellenciád bölcs

atyai jószágára bizzuk s mi azt bármely alakban a legmélyebb köszönettel fogadjuk.

De a jelenlegi helyzet részünkre tarthatatlan s ha Exellenciád alázatos kérelmünket, melyet szövetkezetünk fenmaradhatása érdekében terjesztünk Nagyméltóságod elé, figyelemre nem méltatná, úgy egész fájdalommal kell kijelentenünk, hogy szövetkezetünket megszüntetni kénytelenítettünk, és még ez év közepén át kell alakulnunk részvénytársasággá, hogy a bekövetkező szüret alkalmával már mi is kereskedelmi érdekekkel lépjünk saját jól felfogott érdekeinkért a sorompóba, — hol azután a többi kereskedőkkel egyenlő fegyverekkel dolgozhassunk.

Fájós szívvel válunk meg ekkor ettől a nagy reményekkel életre hívott szövetkezeti eszmétől, melyet kellő támogatás hiányában el kell temetnünk.

Mint igaz gyermekei e hazának, mint becsületes munkásai a szőlészetnek újból és újból esedezünk Exellenciád előtt, kegyeskedjék bennünket mi életünk negyedik évében erősödésünk hajnalán támogatásában venni, — s módot, alkalmat nyújtani arra, hogy Gyöngyös és Visonta vidéke bortermelőinek szövetkezete nagygyá lehessen, ájdásos működésükben Exellenciád nevét a hálás utókor is megörökítse.

Kérelmünk ujitása után maradunk Exellenciádnak

A Gyöngyös-visontai bortermelők szövetkezetének 1903. évi november hó 8-án tartott közgyűlése nevében:

alázatos szolgálja

SCHRÖDER LAJOS,
igazgató.

BORHY GYÖRGY,
elnök.

A téli fagykár.

Mire e sorok világot látnak, tisztán áll előttünk a mult évi december hóban uralgott rendkívüli hideg okozta fagykár.

Már a tél folyamán konstatáltuk, hogy a nagy hideg a szőlőfáját és rügyeket megfagyasztotta; a kár nagyságát azonban nem lehetett megállapítani.

Most mikor már a szőlőrügyek hajtanak: látjuk a kárt.

Általában az áll, hogy ahol a szőlőtők bevoltak takarva: a rügyek a föld alól épen kerülnek ki. S így nem áll azon ferde állítás, hogy a rügyek még a betakarás alatt is megromlottak.

Az idei fagykár ismét beigazolta azt, hogy a takarás a szőlő rügyét a fagy ellen megóvjja.

Tehát újból megáll azon régifelfogás, hogy a tőkét fagy ellen takarással óvni lehet.

Azt is beszélgették, hogy az ősszel eszközölt döntések is elfagytak.

Ez sem áll; mer még azok sem fagytak el, amelyek fedve nem voltak.

Az ilyen döntéseket a hó takarta, s a hó alatt nem fagyott el. Tehát ez azt igazolja, hogy a hó is védelmet nyújt a téli fagy ellen.

Ez is régi állítás, mely ez évben újból beigazolást nyert.

Ezek szerint nem fagytak el, vagy kevés kár lett a fiatal 2—3 sőt 4 éves tőkékben is; azokban, amelyek alacsonyok s a hó által takarva voltak

A bakhátra művelt fedetlen szőlőben is lehet megmaradt ép szemeket találni, míg hasonló körülmények között a simán művelt szőlőkben nincsen védett tőke, azért mert a szőlőtőről lehullott leveleket a szél a bakhátnál a tőkékhez fujta; ott a hó reáesvén: tőke fejének takarójaul szolgált, és a tőkének egyik-másik hajtását a fagy ellen védte.

Míg az így kitelelt szőlőben is lehet némi termésre biztosan metszeni.

Szóval ahol a szőlő levél, gaz, föld vagy hó takart: ott a rügyek közül maradt annyi, hogy azokkal még meglehet élni.

Ha a téli fagykárt tüzetesen vizsgáljuk, a következő tapasztalatokra jövünk.

A fagy a szőlőtőkék rügyeiben nem tett egyenlően kárt. Szóval a szőlő fajtái szerint nagy a fagykár közötti különbség.

A kadarka, az oportó, legerősebben lefagyott; a mézes-fehér, mustos-tehér, juh fark ezerjő hasonlóképen; kevésbé fagyott meg a karbenet, a burgondi, az olasz rizling; s jól ellentáltak a fagnak a chasseles és muskotál fajok; — különösen a közönséges piros chasseles és a rozsdás-muskolat.

A rozsdás muskolatra azt lehet mondani, az egész szőlőveszőn végig vannak ép szemek; éppen ezek igazolják azt, hogy a régi öregek miért szerették ezt a fajt különösen lugosnak? azért, mivel a téli fagyokat a legjobban elbirják.

Látszik, hogy a régi öregek sem estek a fejük lágyára.

Most már nézzük mire tanít bennünket a téli fagy...

Először is arra, hogy a szőlő fedéssel nem szabad késni. Eddig az a szokás divott, hogy addig nem fedtek, míg a szőlő levele le nem hullott.

Vártuk, hogy lehulván. az földdel takartassék, és így a talajt javítsa.

Az 1900. évi és a múlt évi de sok tél megtanított bennünket arra, hogy ez szerfelett drága várakozás, Az a tápanyag, amit a szőlőlevelek nyújtanak igaz, hogy nem megvetendő, de mi az ama kárhoz képest, mely a mulasztásból származhatik.

Hiszen hacsak a tápanyag megvédéséről van szó, akkor ne pusztán a szőlő lombzatánál legyünk figyelmesek, de tekintsünk arra a szőlővesszőre, melyet a tőkéről levágunk. Mennyivel több javító anyag vesz el a lemetszett szőlővesszőben, még is legtöbbször azt figyelmen kívül hagyva feltüzelik. Pedig mennyivel hasznosabb

szolgáltatott tennénk, ha ezt összevágva egy gödörben helyezné el, ahol megérve elporladva javító anyagul a szőlőbe vihetnék.

Tehát ez a haszon amint a szőlőlombokban javító anyagul nyerünk, tetemesen elveszítjük a fedés elkészésével. Ezt a legutóbbi tél is fényesen igazolja.

Tanuljuk meg azt, hogy szüret után azonnal takarjunk, és a takarást ne fedéssel de hancsikolva eszközöljük. Mert az egyszerű fedéssel mostani metszés által magasra emelkedett csapokat eltakarni nem lehet.

De ha figyelmesen vizsgáljuk a fagykárokat, egy régi rendszeres felfogást látjuk megdöntve, egy olyan felfogást, amelynek mi is hódoltunk.

Eddig azt állítottuk, hogy minél bővebb völgye van a szőlő vesszőnek: annál könnyebben elfagy.

Nohát ez idei fagykár azt megdöntötte

Azt mondták a szakférfiak, hogy a téli fagykárt a vesszők éretlensége is okozta.

Ezt részben el lehet fogadni; mert az tény, hogy a mult évi időjárás mellett a szőlők sem értek be teljesen, és így nagyon természetes, hogy a szőlővesszők is hasonlóan álltak. És így minél későbbi érésű szőlőfajú annál jobban kellett a fagykárnak sújtani.

Ezen föltevésnek ad igazat az, hogy a chasseles fajok jobban ellenállottak, mert azok korábban érők lévén, fájaik is jobban be voltak érve. Hasonlóképen jól telettek a burgondi fajok; nohát ezek megmaradása is erre a lapra irandó, mert a burgondi korán érő.

De ezzel szemben eléggé megmaradt az olaszrizling; pedig az olaszrizling későn érő, hát most már hogy kvadrát az előbbi állítás ezzel? — De még jobban megdönti az egész felfogást az, hogy az oportó, amely a legkorábban érő fajokhoz tartozik: a tél fagya által teljes kárt szenvedett; mondhatni azok között foglal helyett, amelyeket a téli fagy a legjobban tönkre tett.

Ezekből az látható, hogy azon felfogás, hogy a vessző belcsatornájának bősége van befolyással a téli fagyra, és hogy a korán érő faj kevésbé van kitéve a téli fagynak: teljesen megdőlt.

És ha kutatjuk a fagykárok különböző okát végtére mégis megtaláljuk. Hiszen nem ördögi mesterség az.

Csak körül kell tekintenünk; elmélkedjünk és okoskodjunk s reá jövünk az okokra, melyek a külömbözetet okozzák.

Keressük először, mely fajok nem szenvedtek a tél fagya által és melyek szenvedtek kevesebbet?

Először is látjuk azt, hogy a ripária fajok egyáltalában nem szenvedtek fagykárt. Hasonlóképen van a jaguez a jork-madeira. Az othello szőlőfaj már szenvedett, de tűrhető kárt.

Tehát a portális, a jaguez a tél hidegének teljesen ellenállnak, az othello azonban kevésbé.

És ez arra figyelmeztet bennünket, hogy az othelloban csak részben van jelen a ripáriában levő tulajdonság.

A ripária mint vadalany ismeretes, ennek tulajdonsága első sorban is az, hogy vesszőjének fás része tömörebb — mint a magyar mondja — parázsabb, ezen tulajdonság az othellóban csak részben van jelen; az európai szőlővesszőkben pedig minél nevesebb annál ritkább, könnyebb fajú.

Ebben a tömörségben rejlik tehát a fagy elleni ellenállóság.

A ripária és a jaguez vessző rügyeit fedő boriték szintén tömöttebb, ebben rejlik, hogy jobban védve van a fagy ellen.

Tehát sem a bélcsatorna differencia, sem a korán érőség nem védhet meg a téli fagy kártékonyásától; csakis egy mód: a földdel való elég magas takarás.

Törekedjék tehát a gazda oda, hogy szőlőjét a téli fagy ellen szüret után azonnal biztosítsa.

Apróságok.

Minő az ojtvány bora? Múlnak az idők, fogynak az előítéletek, s kezd a közönség mindinkább tisztábban látni.

Mikor az ojtványszőlőkkel kezdtük a felujítást, egyéb aggodalmaink között az is helyet foglalt, hogy hát minő lesz az ojtványszőlő termése?

Sokan kezdték a régi jó boroktól elbucsuzni, s az új terméseket előítéletekkel illeték.

Már akkor nyilatkoztunk s per analogiam említettük az ojtvány gyümölcsöket. De hát idő kellett ahhoz, míg az emberek az előítéletektől megszabadultak.

Manapság ott állunk, hogy tisztán látunk s tudjuk, hogy az ojtvány határozottabban jobb bort terem.

Az eddig elért árdifferenciák eléggé igazolják ezt. Mert míg az ojtványszőlő boráért megadnak hektoként 30—32 koronát, akkor ugyanott termett európai szőlőterméseért 20—22 koronát ha fizetnek.

És ez nem abból áll éppen, hogy az európai szőlőket a filloxera pusztítván a bogyók nem érnek be; de azért, mivel egyenlő viszonyok között az ojtvány 10—14 nappal előbb érik.

Tehát ha volnának még most is kételkedők: hagyjanak fel azzal a téves felfogással.

*

Ékojtás. Mikor az új szőlőkulturát * kezdtük: az ékojtás erősen szerepelt.

Később azonban két okból felhagytak vele. Először mivel azt állították, hogy az ékojtás nem ad tartós tőkét; másodszer mivel vele a szőlő betelepítés silány eredése végett nehezen ment.

Két évtizede lesz innen-onnan ennek az időnek, midőn az ékojtás készítését megkezdettük; tehát elég idő arra, hogy felette bírálatot tudjunk mondani.

Én is készítettem sok ékojtást ezelőtt 16 évvel, s így egész lel-

kiismerettel mondhatom, hogy amely tőkék jól megforrottak, egész máig élnek, egészségesek, dus fejlődésük és jól teremnek.

A legszigorubb bírálat mellett sem találok benne gáncsolni valót. Semmivel sem alább valók a kész gyökeres vagy zöldojtványnál.

És én bárkivel szemben kimerem nyilvánítani, hogy ez ékojtás kifogástalan tartós tőkét ad.

Ezt jó tudni Nem azért, hogy szőlőtábláinkat egészen ékojtással telepítsük. De azért, mert arra sok esetben van szükségünk.

Különösen egyes fajok szaporításánál, vastag magas nyaku tőkék újra leendő beojtásánál. De meg egyes gazdák még mindig foglalkoznak vele: tehát tudják meg, hogy az ékojtás nem ad rossz tőkét.

Othelló foltozása. Az othelló szőlőben levő hiányzó tőkét nem tanácsos gyökeres vesszővel foltozni. Hanem egyszerűen úgy mint a régi szőlészetnél a szomszéd tőkén leendő hajtással kell eldönteni.

Itt csak azt jegyezzük meg, hogy a döntésre szánt vesszőt télen a föld alá kell húzni s tavasszal ledönteni.

Az othellót ősszel dönteni nem tanácsos; mert a döntés szemé könnyen megromlik; s így az egész munka kárba veszett.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Azt hallottam, hogy betegséggel meglepett szőlőtőnek vesszője: *sem ültetésre, sem ojtásra nem alkalmas.* Való-e az? Ezt azért kérdem, mivel egy szomszédos szőlőtelepről hozattam a mohás ojtáshoz az európai vesszőt, s félek, nem-e viszem be vele a szőlőmbe a kész betegségei?

Dr. F. K.-né.

Felelet. Nagyon helyeslem az óvatosságot, csak hogy egyáltalában nem lehet reá egyenesen válaszolni.

Amint az embernél, állatoknál vannak fertőző betegségek: hasonlóképen van ez a növényországban is.

A fertőző betegségek leginkább a gombaneműek; ezeknek is számtalan faja van.

Vannak olyan gombabetegségek, melyek a földben, s vannak, melyek a levegőn élnek; némelyek a földben a tőke gyökérzetet támadják meg, némelyek a lombotat.

A földben a gyökérzetben levő gombák: ezek határozottan fertőzők; mert a földből kivett gyökeres vessző ismét csak a földbe ültetve el: a gomba tovább terjed.

A lombotaton levő betegségek szintén fertőzők, amennyiben egyik lombról a másikra terjed.

Igaz, hogy ezen betegségek, hogy csak két ismertet emlitsük, a peronoszpora és lisztharmat évről-évre elél s így szaporodik, fertőz; — csak hogy ez énszerintem nem olyan betegség, amely a reá következő évben multhatatlanul föllépne, s nem olyan baj, milyent a szőlővesszővel biztosan ellehetne vinni.

Az tény, hogy a lisztharmat imitt-amott át telet, a peronoszpóra is. Mert ha ezen egyik másik gomba nem teletne át: a reá következő évben honnét vzzné származását?

De hát ez az áttelelés oly kis méretű, és az nem is annyira a vesszőn telet át, mint inkább a karók, tőkék repedései, héjai alatt.

S ha csakugyan gyanus volna is a vessző, azt fertőtleníteni könnyen lehet úgy, ha a vesszőt rézgálicz-oldatos vízben megfürdetjük.

Az ilyen fürdetés minden gombafajt kiöl.

Csak az a fődolog, hogy a vessző egyéb betegségtől ment legyen. Nevezetesen be legyen érve és ne legyen csenevész.

Más európai vessző hiányában azt is bátran használhatja a nemesítéshez. Csak ovatosságból fertőtlenítsé rézgálicz oldatban.

Kérdés. Lehet-e az othellóba európai vesszőt nemesíteni? K. F.

Felelet. Miután az othelló a filloxerának nem áli ellent, nem tanácsos azt benemesíteni.

Kün a szőlőben.

Most már minden munka napirendre kerül.

Nyitás után következék a gyökerezés. Mulhatatlanul tavaszon kell gyökerezni; mert az őszi gyökerezés a tőkét felette gyengíti.

A metszés után jön a döntés.

Alig hogy elkészültünk ezen munkákkal elő kell készülnünk a zöld ojtáshoz.

Minél előbb eszközölhetjük a zöldojtást, annál biztosabb a siker. Az időt pedig úgy lehet siettetni, ha a hajtásokat már most megritkítjuk, s csak annyit hagyunk meg rajta: *amennyit benemesíteni akarunk.*

Az ilyen előzetes tisztogatással legalább 8—10 napot nyerünk; és pedig a zöldojtásnál nagy differenzia már azért is, mert míg ilyenkor nincsennek elfoglalva a zöldojtók.

Ezt a korai zöldojtásokat sokszor hátráltatja az a körülmény, hogy nemes galylyal rekenővel nem rendelkezünk.

Az ügyes gazda ezen azonban úgy segít, hogy e célra iskolát készít, melynek zöld hajtásai elégségesek lesznek addig: míg a szőlőtőkéről rekenőt szedni lehet.

Amint a döntés a gyökerezés, tisztogatás meg van: következék a szőlőnek megvizsgálása; s minden hibás beteg tőkét valamint rossz fajtát kérlelhetetlenül ki kell vágni; s azonnal jó gyökeres vesszővel kifoltozni.

Ily eljárás mellett a szőlő állandóan jó karban lesz; s a vele elkövetett fáradság kifizeti magát.

A metszés után a szőlővesszőt nazonnal ki kell hordani a sorok közül, nehogy később a fakadások leverettessenek.

Legokosabban cselekszik, aki a szőlővesszőket egy rakásra hordja, baltával össze vágatja és e'kárhodás végett verembe teszi.

Rendkívüli értékes javító anyag lesz belőle.

Még van eladó

3000 drb sima zöldjojtvány mézes fehér. Ezre 120 kor.
 2000 sima zöldjojtvány olaszrizling . . . . 120 »
 1000 drb gyökeres fásojtvány mézes-fehér . . 260 »
 10 ezer drb ripária-portális első osztályu ojt-
 táásra alkalmas sima vessző ezre . . . . 22 »

Több rendbeli gyökeres európai szőlővessző.

Gyöngyös, 1903. ápril hó.

Csomor Kálmán.

Hydraulikus sajtók

Arany érem

Szeged 1899.

Arany érem

Budapest 1899.

Arany érem

Pozsony 1902.

hydrau-
likus
sajtóért.

szőlő- és gyümölcsmust sajtolására
a nagy üzem számára, 2 kitöltő kosár-
ral vagy 1 kosárral

Bor, gyümölcsbor és gyümölcsnedv
sajtókat

kézihajtásra
Herkuiesnyomero-
szerkezettel
fa- vagy vastányérral.

Gyümölcs és szőlő-örlőket, bogyzó-gépeket,
Gyümölcs-aszaló-készülékeket
gyártanak és szállítanak jótállás mellett mint különlegességet a legújabb szerkezetben

MAYFARTH PH. és TA., BÉCS, III₁
különlegességi gyár gyümölcstértékesítési gépekben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. Megrendelések idejekorán kéretnek.

Nyomatott Sima Dávid kövyvnyomdájában Gyöngyösön.